

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 16 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Ne pozabite na se!

Mnogi stanovi človeške družbe že imajo danes sredstva, s katerimi si branijo in pridobivajo stanovske koristi. Uradniški stanovi imajo mogočne državne zveze, s katerimi uplivajo pri volitvah na poslance; na razpolago so jim tudi vsi najrazširjenejši časniki, v katerih obdelavajo javnost za svoje težnje. Obrtniki in trgovci imajo stanovske zadruge, zraven pa uplivne in mogočne trgovske in obrtne zbornice. V teh zbornicah njihovi odposlanci javno razpravljajo o stanovskih zadevah, in vse, kar tukaj zaželi, pride pred javnost in pred deželne in državne oblasti. A tudi časopisja se znajo trgovci in obrtniki posluževati, upoštevajoč neprecenljiv upliv tiska na merodajno javnost. Tudi tovarniški delavec ima sredstva v svojo obrambo; najsilnejše njegovo orožje je stavka ali štrajk. Kadar s svojo plačo večina delavcev ne more več izhajati, tedaj ustavi delo. Tovarnar ima samokres na prsih, ali ugoditi delavcem ali pa opustiti podjetje! S tem orožjem delavci zmagujejo!

Le jeden stan je, ki se da pobleвно kakor jaguže gnati v mesnico, to je kmečki stan. Želji se mu delajo na rokah, pot mu kaplja s čela od velikega napora, suh je in zdelan in zbit kakor lau, toda on si ne zna pomagati. Pokorno si da nalagati nova davčna bremena, pod ceno prodaja svoje pridelke, po zimi se brani z gladom, po leti pa s prevelikim delom, zraven pa z občudovanjem gleda velikodušno vlado, kako deli dobrote drugim stanovom širne naše države.

Ali si kmetje ne morejo pomagati? O, si morejo! Kmečka društva, ki bodo zagovarjala vaše

stanovske težnje si lahko snujete, kakor uradniki. Kmetijske zbornice lahko dobite kakor trgovci in obrtniki. Državni zakon v tej zadevi je že sklenjen in samo na deželne zbornice vam je treba pritisniti, da se tudi po deželah izvede. In kar je štrajk za delavca, to so za vas pridelki. Skrbeti morate, da po združnem potu postanete vi gospodarji svojih pridelkov, da jim vi narekujete cene, in potem lahko uplivate na lačno človeško družbo kakor delavec na tovarnarja. Pridelki so vaša moč, v njih spava in počiva vaša sila, kojo morate znati izrabiti. Tudi časopisov vam ne manjka, ki so vam vedno na razpolago. Toda posluževati se jih morate in sicer res v svojo stanovsko korist. Kaj pomagajo osebni napadi, kaj pomaga blatenje „farjev“, kakor nekateri kmetje delajo v „Štajercu“, kaj pomaga potegovanje za tuje jezike, nič, ampak v časnikih spravljate svoje stanovske zahteve na dan. Pišite o njih ter prisilite javnost, da se o njih razpravlja in govori.

Kmetje, to so vaša orožja, poslužujte se jih v svojo korist! Za vse mogoče želje drugih ljudi se dajate izrabljati, na se pa pozabljate!

Politični ogled.

Državni zbor. Nujnost predloga vsenemcev, naj se da Galiciji samouprava, ni bila sprejeta. Tudi nujnost predloga čeških poslancev glede pregleda ustave, je bila odklonjena. Nato je zbornica sprejela zakon zaradi zboljšanja uradniške pokojnine in zaradi pokojnine vdov uradnikov. V petek dne 30. m. m. se je državni zbor zaključil in se snide zopet dne 27. aprila.

Kmečki poslanci in volilna preosnova. Dne 28. in 29. marca so imeli državni poslanci, ki

zastopajo kmečke občine, posvetovanja zaradi volilne preosnove. Mnogi poslanci so povdarjali, da je sedaj tako posvetovanje že prepozno, ker je vladni predlog že izdelan in poslanski zbornici predložen. Zjedini se se, delati na to, da se izločijo nekateri obrtniški kraji iz kmečkih volilnih okrajev.

Nemška kmečka stranka v državnem zboru. Nemški kmečki poslanci iz Češkega so se združili v posebno nemško kmečko (agrarno) stranko. Ker šteje stranka zdaj osem poslancev, zadobi v državnem zboru pravice samostalnega kluba, kar je za volitve v odseke velike važnosti.

Vinogradniška postava. Vinogradniški odsek v državnem zboru, ki se bavi sedaj z vprašanjem, kako braniti pristne vinske pridelke proti vinotrkim pančarijam, je imel zopet sejo, v kateri je predsedoval naš poslanec Robič. Sklenili so, da poslanca dr. Ploj in Marchet predelata odsekov načrt vinogradniške postave v sporazumu z vlado do 6. majnika.

Deželni zbor kranjski. V ponedeljek dne 2. aprila je imel deželni zbor kranjski sejo, katero je pričakovala z naspeto pozornostjo ne samo slovenska ampak vsa avstrijska javnost. Vlada je predložila deželnemu zboru novo volilno osnovo. Zastopstvo stanov naj ostane kakor je dosedaj, namreč skupina veleposestev, mest in kmečkih občin, a tem se naj pridruži nova splošna skupina, v kateri se voli po načelu splošne in enake volilne pravice. Nova skupina naj dobi deset poslancev, kmečka skupina jih obdrži 16, mestna 10, veleposestniška 10 in tudi ljubljanski škof ima sedež in glas v zbornici. Slovenska ljudska stranka in veleposestvo se nista v prvi seji nič izjavili, ali sta zadovoljni s premembo ali ne, le liberalna stranka je že izdala izjavo, da odločno odklanja vladni predlog. Celo naravno, ker po njem izgubi v deželni zbornici vso moč!

Liberalni zaupni shod na Kranjskem. O tem shodu je na ljubljanskem zborovanju volilcev zadnjo nedeljo dne 1. aprila v Ljubljani izprego.

LISTEK.

Za križ in svobodo zlato!

Balkanska povest. Spisal I. V. Starogorski.

(Dalje.)

Za Boga?! V gorovju in nismo se srečali?!“ je vzkliknil Slaviša.

„Da, vodil ga je oni Glišo, ako se ga še spominjaš, da bi ujeli tebe. Naleteli so na begunce, kjer je bila Kosenka z Vjerušo in vse poklali.“

„Glišo?“ Slaviša je vzdignil roke proti nebu. „Jezus, lastni ljudje služijo sovragu tvojemu in domovine! — Ali dobim ga!“

„On je že sojen,“ reče Kosenka. „Ko sva hotela pobegniti z Vjerušo, nama je zastavil pot. Vjeruša ga je pobil in jaz sem odbežala sama.“

„In Vjeruša?“

„Rekel je, naj bežim, on da ostane sedaj, da jih zmoti. Slišala sem še, da je klical stražo.“

„Vedel sem, da jim napravi zmedo! Čudno, da nekaj namerava! Tovariši, nočaj posetimo bega v Gajdi!“

„Turkov je mnogo!“ je rekla Kosenka.

„Pomoči ne moremo čakati, ker nam prej odide v mesto. Sv. Martin in sv. Jurij nam pomagata!“

Ko so slišali vstaši, da odrinejo na plesišče, kjer se z noži in smodnikom pozdravlja, se jih poloti razbrzdano veselje. Že, da se je našla Kosenka, so vriskali in pevali, sedaj pa je postalo še vse veselejše. Meči in handžari so se lesketali, čepice

letele v zrak, prav kakor takrat, ko so menili odriniti reševat Slavišo in Žarka. Še večji ponos jih je navdajal, ker so imeli med seboj poveljnika, ki jim je zagotavljal poraz sovragov. Nek glas je jel peti in odzvali so se drugi:

„Aj, aj, mili Bože, daj, ili ljubü, ili raj...“

Med tem ko so vstaši zapuščali Borovice, je divjal Osvinbeg v Gajdi. Izgubo Kosenke ni mogel preboleti in je razsajal, kakor okrutnež. Njegovo jezo so čutili bližnje vasi. Tam, kjer so prebivalci pobegnili, je opustošil in požgal vse, v drugih pa polovil, kar je našel in se znašal nad njimi. Moške je moril na mestu, ženskam, posebno mladim, je pa pripravljaj muke. Vojaki so se znašali nad njimi hujše kot živina in jih polagoma morili. Prava Sodoma in Gomora! Mlade ženske so pa vzeli seboj.

Nastala je noč. Mesec je vzplaval na nebesni obok, ali zakrili so ga oblaki, ki so se vlačili ob obzorju. Okrog turških ognjev so razsajali Turki in se krohotali solzam ugrabljenih mladih žen in deklet. Tupatam je vzel kateri ogorek in ga pritisnil na noge devici ali na prsi, kamor je pač dosegel. Nekateri je obšla že slabost in so se onesvestile. Lopovi so je prijeli za noge in je pomolili nad ogenj, da so lasje v bujnem ognju zaplapolali. Od bolečin se zvijajoči žrtvi so še konečno zarezali vrat.

Turške straže so skrbno čule.

Bilo je že pozno, ko je zaskovikala sova.

„Ibrahim,“ pokliče stražnik tovariša. „Ali si slišal?“

„Sova je bila!“

Za nekaj časa reče zopet oni:

„Ibrahim, pri Mohamedu, v tem kraju je mnogo sov!“

Ibrahim jame poslušati. Tupatam se je slišalo kako je zakričala sova.

„Res, Izmail, mnogo sov je tu!“

„Ibrahim, mene je strah teh ptičev?!“

„Strahopetnež, da bi ne videl raja! Kaj ti more sova?“

„Kaj pa, ako niso sove?“

„Kdo pa?“ vpraša Ibrahim in zopet posluša.

Ker pa je bilo vse tiho, se pomirita.

Kmalu na to zopet opozori Izmail tovariša na šum.

„Kaj se plašiš? Veter je zganil vejevje, ali pa kako stvar.“

Ali bili so vstaši ogleduhi. Videli so vse, kar so počenjali Turki. Obkolili so celo vas in čakali povelja. Ni preteklo pol ure potem, kar se zasveti vas. Požar izbruhne na dveh koncih in objame naglo vso vas.

Turki osupnejo. Jamejo kričati in se umikati iz vasi, da jih ne pokoplje goreče tramovje.

V tem so pa jele od vseh strani pokati puške. Pri svitu ognja so videli vstaši meriti in streliti so postajali vedno gostejši. Luna je stopila iz oblakov, kakor priča in oznanjevalka, da je nočaj napočila ura osvete. Tako se je vnela bitka ob mesečni svetlobi in svitu ognja. Turki so jeli streljati in se zagnali v jedno smer, da pretgajo vstaški oklep in jim pridejo za hrbet. To se jim posreči, ker je bilo vstašev premalo. Sama hrabrost pa ne vzdrži šte-

Današnja številka ima „Naš Dom“ in „Slovenski Tehnik“ kot prilogo.